

СЕКЦІЯ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Вязовський-Устименко Р. М.

студент юридичного факультету

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

Науковий керівник: Кулініч О. О.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

Конституція України є основним законом, відповідно до якого здійснюється вся законодавча та правозастосовна діяльність у державі.

Розвиток Української держави, реформування соціально-економічної та політичної сфер суспільного життя висунули потребу змін і доповнень до окремих конституційних положень.

Враховуючи цю потребу, доцільно проаналізувати конституційний процес в Україні, а розробка пропозицій щодо вдосконалення Конституції України є надзвичайно актуальною.

Витоки українського конституційного процесу мають давні історичні традиції. Ще за Київської Русі на вічі укладалися угоди між князем і народом, князем і його дружиною, що відображено в різних виданнях «Руської правди».

Суть конституційного процесу полягає у забезпеченні становлення і розвитку правової системи держави, налагодженні правопорядку в суспільстві, вихованні правосвідомості та формуванні політичної культури населення.

Початок конституційного процесу в Україні пов'язують з прийняттям 16 липня 1990 р. Декларації про державний суверенітет. Цим документом затверджено конституційні основи створення незалежної суверенної демократичної Української держави, побудованої на засадах поділу влади. в законодавчу, виконавчу та судову, демократичну рівність усіх громадян перед законом.

Другий етап характеризується реалізацією положень нової Конституції України, водночас пов'язаний із внесенням змін, спрямованих на

вдосконалення існуючої форми держави в Україні. Слід зазначити, що практично до початку 2000 року питання про внесення змін до Конституції України серйозно не піднімалося.

Третій етап сучасного конституційного процесу розпочався практично відразу після внесення змін до Конституції України. Політична криза 2007 року, недосконалість і колізії оновленої Конституції, непорозуміння всередині органів державної влади та численні порушення Конституції вищими органами державної влади змусили Президента України, як гаранта Конституції, створити Національну конституційну раду.

Четвертий етап конституційного процесу розпочався зі скасування зазначених змін та оновлення Конституції України 1996 року. Крім того, він характеризується тим, що за цей період Верховна Рада двічі вносила зміни до Основного Закону.

Таким чином, у лютому 2014 року розпочався п'ятий етап конституційного процесу, який ще триває. Перемога Революції гідності поставила перед собою завдання реформування країни, а конституційна посіла провідне місце в комплексі необхідних реформ. 2014 рік розпочався серією конституційних перетворень, спрямованих на правове врегулювання нової політичної реальності.

Ключовими завданнями, які має вирішити конституційна реформа, є: відновлення легітимності Конституції як акту установчої влади; виправлення суттєвих недоліків, а саме вдосконалення механізму державної влади (форми правління); створення конституційних передумов для децентралізації влади; зміцнення незалежності та професіоналізму судової влади; вирішення дилеми забезпечення прав і свобод людини Конституцією; посилення захисних механізмів Конституції.

3 березня 2015 року з метою вироблення узгоджених пропозицій щодо вдосконалення Конституції України з урахуванням сучасних викликів і потреб суспільства Президентом України створено Конституційну комісію як спеціальний допоміжний орган при Президентові України.

1 липня 2015 року Конституційна комісія внесла до Верховної Ради України проект закону про внесення змін до Конституції щодо децентралізації влади. 16 липня 2015 року парламент ухвалив постанову про направлення доопрацьованого законопроекту до Конституційного суду, а 31 липня отримано позитивний висновок про його відповідність вимогам статей 157, 158 Основного закону. Попередньо схвалений 265 голосами народних депутатів, законопроект так і не отримав подальшого розгляду. Зростання напруженості навколо цього проекту переросло у масові зіткнення, що уповільнило процес.

25 листопада 2015 року Конституційна комісія робить наступний крок і подає до парламенту законопроект про внесення змін до Конституції України щодо правосуддя. Цього разу спроба виявилася

більш вдалою і Велику судову реформу, попередньо схвалену Конституційним Судом України, 2 червня 2016 року без істотного обговорення підтримали 335 народних депутатів. Документ став частиною пакету реформи юстиції, в рамках якої депутати вже ухвалили нову редакцію закону про судоустрій та статус суддів. Конституційні зміни визначили загальні риси судової системи, а новий закон про судоустрій деталізував реформу та визначив механізми відновлення роботи судів та переекстації суддів.

Отже, незважаючи на комплексність ініційованих Президентом змін до Конституції України, можна з упевненістю стверджувати, що такі питання, як депутатська недоторканність, співвідношення гілок влади в рамках парламентсько-президентської форми правління та інші, не менш значущі, актуальні для створення держави та ефективного функціонування влади, залишаються поза увагою сучасного конституційного процесу. Будучи занадто політизованими, вони все ще чекають свого початку. Необхідно завершити процес децентралізації повноважень від виконавчої влади, продовжити створення потужних незалежних дієздатних органів місцевого самоврядування шляхом об'єднання громад, усунути дублювання повноважень в окремих органах, посилити повноваження місцевих державних адміністрацій, як державні органи, найближчі до населення.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96. (зі змінами і допов.) *Відомості Верховної Ради України*. 2019, № 38, ст. 160.
2. Кравченко В.В. Конституційне право України : навч. посіб. – Вид.6-те, випр. та доповн. Київ : Атіка, 2009. 608 с.
3. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України : підручник. Київ : Правова єдність, 2010. 432 с.
4. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 632 с.